

aukstasismoxlas.lt

Lietuvoje ekonominė krizė bankams ir valdžiai jau baigėsi, bet mums ji tapo kasdie-nybe. Didžiulės maisto ir paslaugų kainos, vargani atlyginimai, mažėjančios socialinės garantijos, o dabar ir naujas darbo kodeksas, kuriame beveik išimtinai ginami ne darbuotojų, o darbdavių interesai, karpomos darbuotojų teisės. Naujasis darbo kodeksas yra tik dar vienas įrodymas, jog politikai, biurokratai ir darbdaviai už mus sprendžia mūsų pačių gyvenimus. Atėjo metas parodyti, kad turime balsą ir kad su mumis reikia skaitytis. Niekas mūsų teisių nesiruošia atstovauti, jei mes patys už jas nekovosime.

MES REIKALAUJAME

Atmesti neapibrėžtos apimties ("nulio valandų") darbo sutartį (66 str.), kuri praktiškai panaikins visas darbuotojo socialines garantijas ir užtikrintas pajamas. Darbdavys neprivalės siūlyti darbuotojui darbo ir iš anksto nustatyti darbo valandas. Mums žada daugiau darbo vietų, bet visi tyli apie skurdžią darbuotojų ateitį.

Atmesti straipsnius dėl atleidimo iš darbo sąlygų palengvinimo (atleidimo per tris darbo dienas, išeitinių kompensacijų sumažinimo), profesinių sąjungų teisių suvaržymo, nematerialios žalos atlyginimo bosams priteisimo iš darbuotojų varganų atlyginimų, privalomojo stažo pensijai gauti amžiaus ilgin-

imo 5 metais. Visi šie straipsniai padidins darbdavių galią ir įteisins "lanksčias" ir neribotas tarnavimo galimybes.

Atmesti darbo valandų normos didinimą ir mažinti darbo normą iki 30 val. per savaitę. Daugiau nei šimtą metų dirbame 8 valandas, kartais ir daugiau. Ilgesnė darbo diena vėl tampa norma, o dabar ją norit oficialiai įteisinti ir įstatymu, priimdami naująjį darbo kodeksą, kuriame numatyta iki 60 valandų darbo savaitę. Tarsi mūsų gyven-

mas būtų tik darbas.

Didinti socialines teises ir garantijas visiems. Jei norite darbo santykių lankstumo, tai visų pirmiausia mes reikalaujame užtikrinti teisę į būstą, sveikatos apsaugą, mokslą, maitinimąsi, viešas paslaugas ir erdves, užtikrinant visuomenės bendrą gerbuvį, prieinamą visiems žmonėms. Kuomet būsime užtikrinti, jog praradę darbą neskursime, tuomet galėsime kalbėti apie jūsų siūlomą darbo santykių lankstumą.

Įsteigti Visuotinio streiko fondą, kad streikas taptų tikru darbo ekonominių interesų gynimo įrankiu; Jokių samdytojų informavimų apie ketinamus organizuoti streikus; Įteisinti solidarumo streikus. Šiuo metu ši teisė yra suvaržyta užkertant kelią bet kokioms lygiavertėms deryboms su darbdaviais.

Panaikinti apribojimus susirinkimų laisvei; Daugiau jokių prašymų leidimams dėl taikių susirinkimų,

protestų, piketų, eisenų iš valdžios institucijų, kurios nesuinteresuotos jų išduoti. Bet kokie protestavimo RIBOJIMAI YRA MŪSŲ TEISIŲ PAŽEIDIMAS. VIEŠOSIOS ERDVĖS PRIKLAUSO MUMS - MIESTO GYVENTOJAMS.

TARNAUTI ATSIKOME, NES GYVENIMAS PER BRANGUS!!!

Mes Neparduodami

Gyvenimas per brangus: kas įvyko per paskutinį mėnesį?

Beveik prieš mėnesį Lietuvoje kilo per miestus ir miestelius nuvilnijęs nepasitenkinimas išaugusiomis maisto ir paslaugų kainomis. Dalis žmonių nutarė, kad neužtenka tik kalbėti, nepasitenkinimą ir nepritariamą reikia pademonstruoti viešai – buvo organizuojamas 3 dienų prekybos centrų boikotas, vykęs visoje Lietuvoje gegužės 10-12 dienomis. Taip pat socialiniuose tinkluose išsivystė tarp miestinio protesto idėja ir gegužės 14-ąją šimtai žmonių išėjo į gatves. Dėl to, kad paprastų atlyginimų neužtenka susimokėti nei už būstą, nei už maistą. Dėl to, kad penktadalio Lietuvoje gyvenančių žmonių yra žemiau skurdo ribos, o kita

dalis išskrenda ar jau išskrido. Taigi, protestai praėjo – viename mieste susirinko daugiau žmonių, kitame mažiau, bet nei žiniasklaida, nei politikai, nei verslininkai į juos dėmesio neatkreipė. Nepaisant to, Kaune po gegužės 14-osios protesto žmonės ėmė burtis į judėjimą pavadinimu #gyvenimasperbrangus, kurio pagrindiniu organu tapo gyventojų asamblėjos, suteikiančios visiems vienodas teises kalbėti ir spręsti aktualias problemas (tai reiškia, kad atsisakoma partinės politikos ir agitacijos). Iki šiol įvyko trys tokios asamblėjos: dvi Tibeto skvere bei viena Šančiuose.

Trumpai apie asamblėjos formatą. Asamblėja yra žmonių su bendru tikslu susibūrimas. Asamblėjose atstovaujami

interesai žmonių, kurie nėra atstovaujami kitose institucijose (Seime, teismuose ar rinkoje). Čia galima klausti, kaip pagerinti mūsų padėtį, kai dėl prekybos tinklų susitarimų palaikomos aukštos kainos, kodėl galima nugriauti visiems priklausantį parką dėl kelių verslininkų interesų, kodėl priimamas darbdaviams, o ne darbuotojams palankus darbo kodeksas. Taip mes – klientai, viešųjų erdvių naudotojai ir darbuotojai galime pareikšti savo nuomonę ir įgyvendinti tai, ko norime patys. Tai mes išlaikome rinką pirkdami, mes vaikstome miesto gatvėmis ir mūsų gyvenimus nulemia darbas, kurį dirbame. Asamblėja vykdo sprendimus lėčiau nei hierarchinė struktūra su aiškiais vadovais. Visi dalyviai gali išsakyti savo nuomonę sprendžiamu klausimu ir svarstyti tolimesnius veiksmus. Jei norai skiriasi, grupė žmonių gali pasidalinti atlikti skirtingas užduotis. Svarbiausia – asamblėją turi sekti veiksmai, kurie būna nuspręsti jos metu.

Per įvykusias asamblėjas nuspręsta dėl dviejų pagrindinių dabar nepasiturtiesiems grasinančių problemų, prieš kurias reikia veikti: naujojo darbo kodekso ir verslo vykdomo viešųjų erdvių naikinimo. Apie naujojo DK naikinamas darbuotojų teises ir garantijas jau rašėme. Erdvės klausimo svarba iškilo iš pastaruoju metu Kaune vykstančių atvejų. Žemuosiuose Šančiuose nelegaliai nugriautas carinių

kareivinių paveldas. Vietoj jo statoma RIMI, uždara namų bendruomenė bei privati mokykla, neįkandama vietiniams. Centre už "Baltijos" bendrabučio vietoje apleisto namelio žada atsirasti septynaukštis daugiabutis, taip pat grubiai įterpsiantis turtingesnius naujakurius į vietinę bendruomenę. Laisvės alėjos pradžioje esantį Tibeto skvero parkelį planuojama užstatyti sporto centru, nors nieks netrukdo žaisti futbolą, tinklinį ar badmintoną pačiame parkelyje. Tai tik keli iš gausos pavyzdžių, kaip kyšiais visus leidimus gaunantis verslas beato-dairiškai keičia miesto erdves, atskirdamas jas nuo žmonių kasdienybės ir paversdamas abstrakčia investicija. Kai mokamomis tampa tiek privati, tiek vieša erdvė, nebelieka kur dėtis, ir tenka arba trauktis į kol kas verslo dar neužkariautas teritorijas, arba stoti į kovą. ✗

TVF beldžias į duris:

masinis pasipriešinimas prieš naują darbo kodeksą Bosnijoje ir Hercegovinoje.

BiH vyriausybė 2015 m. liepą pasirašė ES ir TVF (Tarptautinio valiutos fondo) "pasiūlytą" reformų paketą, kuriuo pasižadėjo liberalizuoti darbo kodeksą. Už tai buvo pažadėta suteikti daugiau paskolų griūvančiai išsiskolinusiai BiH ekonomikai ir galimybę prisijungti prie šventosios Europos Sąjungos. Darbo kodekso reformos buvo dalis platesnio ES išvystyto pakto "Augimui ir darbo vietoms", reikalingo stojimo į ES kriterijams atitikti. Viešojo sektoriaus karpymas reikalavo "efektyvumo didinimo" programa. Ši programa numatė pensijų ir sveikatos apsaugos mažinimą, pardavimų mokesčių (pvz., PVM) didinimą, amžiaus ir stažo apsaugos darbo kontraktuose panaikinimą, darbo teisių "harmonizavimą", kolektyvinių derybų reformą, verslo aplinkos gerinimą supaprastinant mokesčių sistemą, stipresnę nemokumo sistemą leidžiant greičiau ir lengiau įvykdyti restruktūrizavimą, t.y., kriminalinę privatizaciją; kelti pensinį amžių.

Šių reformų argumentai remiasi paprasta formule: profsąjungų galia, socialinės teisės ir kiti žmonių įdarbinimo ir atleidimo "dirbtiniai barjerai" yra pagrindinės ekonominės stagnacijos priežastys. Įdomu ir juokinga, kad vienas iš BiH ekspertų Admir Čavalič mini Baltijos šalis kaip tikimosi įgyvendinti neoliberalaus restruktūrizavimo pavyzdžius. Čavalič kaltina BiH dirbančiuosius, tuo pat metu išdidžiai garbindamas tokius JAV liberalius ekonomistus kaip Miltonas Friedmanas, kurių ekonominės doktrinos privedė Lotynų Amerikos ir buvusias Sovietų Sąjungos šalis iki visiško žlugimo slenkščio 10-ajame dešimtmetyje: "[Dirbantieji] apgynė šalį [t.y. savo socialines teises], kai tuo metu kiti įgyvendino visa apimančias ekonomines reformas, pavyzdžiui, Estijoje, kurios ministras pirmininkas Mart Laar vėliau prisipažino, jog vienintelė jo skaityta ekonomikos knyga buvo Friedmano "Pasirinkimo laisvė".

Tikrosios šių reformų pasekmės yra paprastos: daugiau pinigų politikams ir korporacijoms,

"Jei dabar manęs neišleidžiat, aš tiesiog myšiu į kasą"

"Vienos buvusios "Maximos" darbuotojos pasakojimas"

Mano mama dirbo būtent toje Maximoje, kuri buvo arti namų, tai reikšia, jog nereikia leisti pinigų viešajam transportui. Aš jos paklausiau, ar galėčiau ten įsidarbinti, užpildžiau anketas, iš karto kilo nesusipratimų, nes anketą eini pildyti į informacijos skyrių, o ten dirba labai pasikėlusios moterys. Jos tiesiog tau į akis prunkščia ir tiesiogiai iš tavęs tyčiojasi, kad tu toks žemės kirminas, ko tu čia nori ir dar nori nepilnu etatu dirbti ir patirties neturi ir t.t. Užpildžiau aš tą anketą, bet reikėjo kažkurį laiką palaukti, nes vėliau norėjo priimti daugiau žmonių, priėmė ir mane, taip įsidarbinau gruodžio pradžioje.

Mano apmokymai vyko prieššventiniu laikotarpiu, kai buvo labai dideli srautai žmonių. Pirmiausiai – apmokymai užtrunka labai trumpai, o informacijos, kurią tau reikia įsisavinti taip greitai, yra galybė, tų operacijų yra begalybė ir kai kurios operacijos pasitaiko labai retai, todėl tu galiausiai užmiršti kaip tą reikia daryti, klausai kitų darbuotojų, jie taip pat ne visi žino, tada pradeda klientai pykti, galiausiai gaunasi šaršalynas. Taigi pamokė mane tris dienas po keturias valandas, ketvirtą aš jau turėjau dirbti viena.

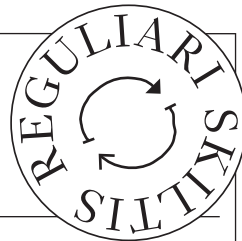
Pirmą savaitę lyg ir viskas buvo gerai, atrodė ir tas krūvis nėra didelis. Antrą savaitę pradėjau jausti pirmuosius nemalonumus, vienas iš jų buvo pietūs. Jie labai save reklamuoja, kad gauni nemokamus pietus, neva kaip bonusą. Esmė ta, kad tas maistas yra tragiškas, jie gamina iš to, kas tuo metu pardavinėjama akcijose, tai reiškia, jei nuolaidos yra šviežiai vištienai, tai ir valgysi daug tos vištienos. Dažniausiai pasitaikydavo patiekalai ir iš likučių, kaip riebi žirnių košė, nuo kurios paskui visiems skauda žarnyną. Aš per pirmas dienas supratau, jog nieko gero nebus, todėl pradėjau neštis savo maistą. Manau ir kitose Maximose yra kažkas panašaus, gal čia ir nuo virėjos priklauso, bet ji gauna atitinkamus produktus ir privalo iš to kažką sukurti. Esu ne kartą susipykusi su virėja ir sakiau, jog tokio maisto net ir gyvūnams neduočiau, nes dažnai prekės su pasibaigusiu galiojimo data atsiduria darbuotojų valgykloje, kurios po to turi dirbti fiziškai sunkų darbą ir apsunkęs skrandis joms tikrai nepadeda. Valgykla taip pat yra įdomi vieta intrigų prasme, nes yra susiformavusios grupės žmonių, kurie ten jau ilgiau dirba iškrovėjais arba salės darbuotojais, ir akivaizdu, jog vyksta įvairūs pokalbiai apie darbą, bet po to tos kalbos „nueina“ į administraciją, į vadinamąją „centrinę“. Mano mamos pirmas patarimas buvo – galvok ką šneki ir su kuo. Iš pradžių man pasirodė šitas visas sekimas truputį paranojinis, bet po to tai iš tikrųjų pasirodė tiesa, nes jei tu stumi, ta informacija ateina iki reikiamų ausų, kurios po to jau kreipiasi į tave. Tada atsiranda spaudimas, išpėjimai, tada tu ne tai kad negauni atitinkamų privilegijų, bet gauni pavyzdžiui mažiau laiko pertraukoms ir t.t. Nors priklauso ir nuo to, kaip tu pyksiesi ir su kuo. Jeigu jie mato, jog esi malonesnis žmogus, jie suvokia tave kaip silpnesnį. Pavyzdžiui, jei mano mama pykdavosi, tai ji tiesiog rėkdavo, nes tai yra agresyvu ir tas veikdavo ir taip tu gali susikurti aplink save saugią zoną. Taip tu turi kariauti, kas iš tikrųjų labai slegia. Labai aiškiai jaučiasi ta hierarchija: yra darbuotojos ir yra ta centrinė, kurią sudaro vadybininkai, vyr. kasininkės, kurie dalina privilegijas. Pavyzdžiui, tu turi visą laiką skambinti į apsaugą ir

pranešti, jei nori į tualetą, nes negali palikti kasos, kurioje yra loterijos bilietai ir pan., bet, tiesą sakant, tai yra dėl to, jog žmonės būtų patenkinti ir aptarnauti, kas atrodo yra pagrindinis vyr. kasininkių interesas, nepaisantis tavo šlapimo pūslės, kuri tiesiog gali plyšti. Ir jei tu nežinai savo teisių, tai jos tą puikiai išnaudoja, aišku, mano mama man padėjo tą suprasti, bet ir aš labai gerai pasiskaičiau darbo sąlygas ir sutartį, kurioje aiškiai parašyta kiek laiko ir kas kiek laiko tu turi teisę į pertrauką. Šiaip visumoje tai yra labai sunkus darbas ir po kurio laiko aš tiesiog pradėjau ne tai kad terorizuoti, bet tiesiog sakydavau: „Jei dabar manęs neišleidžiat, aš tiesiog myšiu į kasą.“ Ir tą reikia sakyti prie kitų žmonių, kad susidarytų dar didesnis spaudimas, nes

jų argumentas visada yra tas pats: yra žmonių. Bet tų žmonių visada yra ir tu negali laukti kol nieko neįvyks, nes vistiek tos bangos, jie eis ir eis ir eis... Gražiuoju tiesiog neįmanoma, nes visą laiką atsakymas tas pats: dar palauk, dar palauk... O yra dienų, kuomet nesėdėsi su kruvinu užpakaliu. Būna dienų, kai blogai jautiesi ir tau reikia pasivaikščioti, o toje kasoje esi daugiau mažiau prikaltas. Ir tai yra tiek fiziškai tiek protiškai sunku. Viena vertus, tai yra nekvalifikuotas darbas, kita vertus, tai yra darbas, kuriame vienu metu turi atlikti daug funkcijų. Tau yra skirta

viena valanda tavo, kaip darbuotojos, poreikiams tenkinti ir čia priklauso nuo darbuotojos, kaip ji ją skaičiuoja, ar ją pasiima, ar ne. Aš pietaudavau pusę valandos, o kitą pusę pasilikdavau pertraukėlėms, kad jie prie manęs neprikibtų. Tam, kad turėtum tą mažą pertraukėlę, tau reikia nemažai pasiruošimo, kol tu užsirakini ir susitvarkai kasą, dar aišku tau reikia susitarti su tais, kurie tau leidžia arba neleidžia, aišku, labai daug priklauso nuo to, kas dirba ir kartais tau tikrai reikia labai pakovoti, o po to tave dar ilgai atsimena ir bando atsigriebti. Iš tikrųjų tų intrigų yra labai daug – per daug. Dažnai vyr. kasininkės savo blogą nuotaiką išnaudoja darbuotojoms engti. Dideliame kolektyve būna labai didelė ir trintis, o ta trintis dar labiau padidėja, jei pradeda paisyti visokių nuotaikų. Stūmimas prasideda, kai pradeda ant tavęs nei iš šio nei iš to rėkti, kai galėtų tiesiog normaliai papasakoti. Normaliai tu turėtum po keturių darbo valandų eiti pietauti, bet tas laikas yra pastoviai prailginamas, nes nėra pakankamai darbuotojų tuo metu. Tu jau fiziškai po 6 valandų negali normaliai dirbti, todėl aš visuomet turėdavau su savimi gliukozės arba hematogeną. O jų argumentas visada būdavo tas pats, kad yra žmonių ir tas argumentas turėdavo viską nustelbti, visus tavo asmeninius ir fiziologinius poreikius, kas tave realiai visada žemina, nes klientai yra viskas ir taškas. Dar prie viso to prisideda įvairūs santykiai su kitais darbuotojais. Daugiausiai trintis būdavo su apsaugos darbuotojais, kurie dažnai laikydavo save tam tikru elitu. Tarkime vyksta inkasacijos, surinkinėja pinigus, kad po to tau nereiktų daug skaičiuoti, jie atlydi vyr. kasininkes ir mėtė laido tuos savo a la juokelius, dažniausiai seksistinius, kadangi kasininkės pagrinde moterys o apsauginiai vyrai, tai tokią net grėsmę jausdavau iš tos pusės. Svarbiausiai būdavo atsišauti taip, kad jie nerastų vėl kaip atsikirsti atgal, ką nors pasakyti tokio gudraus, kad jie net nesuprastų. Galios kovos vykdavo iš visų pusių.

Daugiau straipsnių su darbuotojais skaitykite aukstasismoxlas.lt/gyvenimasperbrangus

prastesnės sąlygos dirbantiems žmonėms ir, taip, įprastas pažadas "ateityje jūs gausite dar daugiau šūdinų darbų". Reaguodami į tai, tūkstančiai žmonių išėjo į gatves stabdyti šios reformos. Prie jų iš solidarumo prisidėjo ir Serbų Respublikos (autonominio BiH regiono) darbininkai (kurie nebūtų reformos tiesiogiai paveikti).

Kai parlamentas priėmė naująjį darbo kodeksą, į Sarajevo gatves protestuoti išėjo apie 15 tūkst. žmonių. Už įstatymą balsavo 28, prieš – 3 parlamentarai. Sužinoję rezultatus, protestuotojai bandė šturmuoti parlamentą, bet buvo sustabdyti policijos. Dar viena grupė nusigavo į centrą ir užbloko eismą šaukdami: "Vagys! Vagys!"

Banja Lukoje taip pat vyko masinės demonstracijos. Vietinio bendruomenės centro narys pasakojo:

– Čia demonstracijos buvo ganėtinai didelės, bet profsąjungų lyderis pabūgo ir negalėjo iki galo įgyvendinti tikslų. Labai gaila, nes šie protestai galėjo būti svarbus faktorius suvienijant nepatenkintus darbininkus BiH federacijoje ir Serbų Respublikoje. Naujasis darbo įstatymas buvo priimtas 2 valandą ryto, paskutinį žodį jo apibrėžime ir įvykdyme tarė Serbų Respublikos valdžia.

Kažką primena?

Atrodo, jog Lietuvos darbdaviai ir politikai žaidžia tą patį žaidimą ir su mūsų likimais. Jie mano, kad naujasis darbo kodeksas padarys Lietuvą patrauklesnę užsienio kapitalui, prisidės prie vietinio verslo plėtos. Bet viskas vyks už uždarytų durų. Logika čia gan paprasta: darbdaviai visada ieško pigiausių ir menkiausiai apsaugotos darbo jėgos, taip jie pranoksta savo konkurentus. Lietuvos darbdaviai gali samdyti baltarusius, ukrainiečius ir rusus, kol vokiečiai, amerikiečiai ar norvegai steigia savo kompanijas Lietuvoje (arba BiH) ir pelnosi dėl juokingai mažų algų. Lietuvos darbdaviai ir politikai (kaip ir jų draugai iš BiH) laikosi tiesos: mūsų gyvenimai – jų pelnas. Nesugriauamas pelno troškimas vis dar laimi prieš žmonių gerbūvį. ✗

KONTAKTINĖ INFORMACIJA

AMF solidarumo tinklas – iš Aukštojo Moxlo fakulteto išaugusi neformali organizacija, burianti studentus ir darbuotojus. Ką mes veikiame: – Situacijų darbe ir universitete viešinimas. – Tiesioginės solidarumo akcijos darbo ir studijų vietose. – Konsultacijos apie darbuotojų ir studentų teises. Jei nori prisijungti prie solidarumo tinklo ar ieškai palaikymo, ateik į mūsų susitikimus arba rašyk: aukstasismoxlas@gmail.com Prieš "antrąją pamainą"! Už darbuotojų ir studentų teises!

aukštasis
MOXLAS
Apie viską pagalvota